

MARIBORSKI DELAVEC

Političen list.

Naročnina znaša:

Z dostavljanjem na dom ali po pošti K 10.— mesečno,
četrtletno K 30.—
Če pride naročnik sam v upravništvo po list: Me-
sečno K 9'50. — Inserati po dogovoru.

List izhaja vsak delavnik popoldne.

Posamezna številka stane 60 vin.

Uredništvo in uprava:

Mariborska tiskarna (Jurčičeva ulica
št. 4.)

Teleton uredništva št. 276, uprave št. 24.

Leto III.

Maribor, petek 20. avgusta 1920.

Št. 185.

Nepričakovani uspehi poljske protiofenzive.

Ekspoze avstrijskega tajnika za zunanje stvari dr. Rennerja. — Rodbinska tragedija v Vetrinjski ulici.

Slovenci! **Jugosloveni!**

V četrtek, dne 26. avgusta 1920
izide prva številka novega dnevnika

„TABOR“.

„TABOR“ bo izhajal mesto dose-
danjega dnevnika „Mariborski delavec“
in sicer v povečani obliki.

„TABOR“ bo edini slovenski
dnevnik na bivšem Štajerskem, Ko-
roškem in Prekmurju.

„TABOR“ bo naš obmejni narodni
in napredni tabor, ki bo branil in ču-
val našo sveto narodno in napredno
stvar.

„TABOR“ bo najcenejši dnevnik
v vsej Jugoslaviji. Stal bode samo 10 K
na mesec, posamezna številka pa 60
vinarjev.

Dolžnost vsakega zavednega in
naprednega Slovenca je, da si ta list
naroči, ga širi in podpira.

Fran Podgorjan:

V spomin dr. Lovru Tomanu.

(Konec).

Dne 27. julija 1852 je dosegel doktorat.
Stopil je v državno službo pri finančni proku-
raturi v Ljubljani ter tam čakal na odvetniško
mesto.

V tem času se je seznanil z Josipino Turno-
gradsko - Urbančičevo iz graščine v Predvoru.
Poročija sta se v prvi pesniški ljubezni dne
22. septembra 1853. To je bil zakon, ves po-
svečen pesništvu. Mlada, bistroumna gospa, go-
reča domorodkinja, stopila je tudi v kolo slo-
venskih pisateljev z imenom „Josipina Turno-
gradska“. Toda ta sreča je bila kratka. Kmalu
po preselitvi v Gradec, kjer je Toman nadaljeval
študije, mu je ljubljeno ženo ugrabila prerana
smrt; umrla je 1. junija 1854 še le 21 let stara.
Prava, globoka pobožnost Tomanova se zrcali
iz pesmi, posvečeni svoji umrli soprogi. „Vda-
nost v voljo božjo“, je naslovil ta prvi spomin,
ki se pričinja z Jobovim izrekom: „Ti si dal in
Ti si vzeml! . . . Vendar bom Ti hvalo pel, Naj se
zgodí se mi karkoli, Vse je prav po Tvoji volji.“

Josipina leži pokopana na pokopališču Sv.
Lenarta v Gradcu s spomenikom: Tu leži Josi-
pina Turnogradska, slovenska pisateljica, rojena

Pošljite takoj Vaš naslov, kakor
tudi naslove Vaših znancev, ki bi se
morda naročili na „TABOR“, da jim
pošljemo prvo številko na ogled.

Uredništvo „TABORA“.

Državna ideja.

Državna ideja in narodna ideja sta
dve ideji, ki lahko delujeta skupno, delujeta
lahko ločeno vsaka zase, pa tudi ena proti
drugi. Narodi, ki so prebujeni narodnostno
in ki imajo že svojo več ali manj staro in
utrjeno državo narodne ideje navadno niti
ne ločijo od državne; njim pomenja država
toliko kakor narodnost in narodnost toliko
kakor država. Drugače je to pri narodih, ki
nimajo svoje lastne države, ampak žive z
enim ali večimi drugimi narodi v eni skupni
državi. Ti narodi imajo lahko narodno
idejo pa nimajo državne, imajo državno, pa
nimajo narodne, ali pa imajo lahko tudi
obe, ki so si med seboj v soglasju, ali pa
— in to češče — v nesoglasju. V tem po-
slednjem slučaju pa so navadno duhovi
ločeni.

Urbančič 9. julija 1833, umrla omožena Toma-
nova 1. junija 1854. „Kdor dušno živi, ne umrje.“

Po tej bridki izgubi Toman ni imel pravega
pokoja in stalnega bivališča. Zapustil je Gradec,
živel je zdaj pri svoji materi v Kamni Gorici,
zdaj na domu svoje pokojne žene v Predvoru,
dokler se ni stalneje naselil v Radovljici, kjer
je sprejel ustanovljeno mesto odvetnika. Kot
odvetnik je bil natančen, pravičen, miroljuben;
ljubil je bolj pogodbe nego pravde.

Kot politik je stal v prvi vrsti med strogo
narodno stranko, vedno mu je bilo osebno pre-
pričanje o tem, kar je govoril in delal, za za-
smeh svojih političnih nasprotnikov se je tako
malo zmenil, kakor za pretirano hvalo najskraj-
nejše slovenske stranke, kateri je bil brez ugo-
vora zraven očeta dr. Janeza Bleiweisa najmož-
nejši in srečnejši voditelj do svojih poslednjih
časov. Dr. Lovro Toman je bil mož, ki je za-
služil, da mu je slovenski narod zaupal. S po-
sebno vnemo je skrbel za proslavo Vodnika, za
vzidavo kamna na rojstni hiši, za prireditve
slovesnosti ob stoletnici rojstnega godu, uredil
je krasno besedo, ki je bila 5. svečana 1858 v
gledališču v proslavo Vodnika.

Dne 21. marca 1861 je bil v Radovljici
izvoljen kot poslanec v kranjski deželni zbor,
kateri ga je pri prvih volitvah tega leta izvolil

Tak narod brez lastne države, kjer sta
bili obe ideji več ali manj ukoreninjeni, je
bil tudi naš do prevrata. Naš narod pod
avstroogrsko vlado je imel prvotno samo
državno idejo, doba narodnega prebujenja
pa mu je prinesla tudi narodno. Od tiste
dobe dalje se je narodna ideja vedno
bolj širila in krepila ter vidno pridobivala
premoč nad državno s katero je prihajala
vedno pogosteje v konflikt. Vendar pa pri
različnih plasteh naroda različno. Tako je n.
pr. pri inteligennejših plasteh popolnoma
premagala državno, pri manj inteligentnih,
posebno na deželi pa je korakala čisto lepo
v miru in soglasju skupaj z državno. Bili pa
so celo kraji, kjer je tudi še neposredno
pred preobratom dominirala nad narodno.

Ti kraji, kjer je državna ideja, to je av-
strijska še dominirala nad narodno so
bili v prvi vrsti naši najsevernejši kraji. Se-
verni del spodnje Štajerske ter južni del Ko-
roške. To okoliščino so izrabljali Nemci z
vso spretnostjo. Bila jim je najboljša
voda na njihov mlin. Apelirajoč na to dr-
žavno idejo so rotili ljudi naj se branijo na-
rodne, ki je proti tisti državi, kateri so po
»božji milosti« dolžni ljubezen in pokorščino.

Tako se je zgodilo, da je večina naših

in poslal v zbornico poslancev državnega zbora
na Dunaj. In s tem se pričinja druga doba nje-
govega dejanskega življenja za slovenski narod,
kateri je imel v Tomanu enega svojih najprvih
in najzvestejših borilcev in dobrotnikov.

Dr. Tomanovi odločni, stvarni govori v de-
želnem in državnem zboru so vzbujali pozornost
med prvimi politiki cele Avstrije. Dne 8. aprila
1861 je v dež. zboru govoril o predlogu: Vsak
nasvet se mora staviti v deželnem — v sloven-
skem jeziku — in v tem jeziku tudi obravna-
vati. Ta govor je velikega zgodovinskega po-
mena za naš narod in za — Avstrijo. Naj slede
tu le nekateri odstavki:

„Gospodje! Močno bije na moje zbujeno
srce spomin preteklosti in mogočno me kliče
govoriti namesto tistih, ki so v teku stolet pod
gomilami zaspali, da namesto njih dokažem, da
je pomanjkanje narodskih pravic, ne pa naro-
dova nezmožnost krivo, da naš narod ni prispel
do tolike omike kakor drugi narodi . . . Jezik
znači in ohrani posebnosti vsakega naroda . . .
jezik in le jezik kaže stopinjo omike. Jezik je
tudi prvina in podlaga, ki budi narodne občutke
v narodu. Kakor vsak drug narod, je rojen tudi
slovenski narod za blagor in omiko; slovenski
narod živi in njegovo veljavo pričajo postave,
ki so nas poklicale v današnjo skupščino. Da,

ljudi, posebno tu, na najsevernejših postojankah našega narodnega teritorija, čeprav so bili po rodu Slovenci in čeprav jim je bila slovenščina občevalni jezik, sovražilo slovensko narodnostno idejo, ker je bila ta v navzkrižju z njim tradicionalno priljubljeno državo. Brez narodne ideje pa so bili za potujčevanje popolnoma brez odpora in edino tu tiči vzrok, da so Nemci tako uspešno prodirali proti jugu, potujčujoč naše poprej slovenske vasi, trge in mesta. To potujčevanje se je vršilo z velikanskim aparatom in milijoni denarja ter s pomočjo dunajske vlade, sicer počasi, toda sistematično in sigurno. Naša severna meja se je vedno bolj pomikala proti jugu, pred mejo pa se je širila strupena protinarodna kuga, povečevanja mogočne državne ideje.

V takih razmerah je prišel preobrat, v takih razmerah se je ustvarila iz nič naša narodna država Jugoslavija. Ono ljudstvo, ki je bilo prepojeno z narodno idejo se je takoj našlo v novi situaciji ter pridružilo narodni ideji še državno, ono pa, ki je imelo poprej le državno avstrijsko idejo je ostalo deloma še brez te, ker si nove ni pridobilo in tako je danes indiferentno, deloma pa si je ohranilo staro in si želi zopet nazaj k stari državi. Ker pa stare države ni več, se oklepa praznega imena avstrijske republike, ki je po imenu najbolj slična stari.

Nič ni torej čudnega, če toliko in toliko teh zaslepljenih ljudi škili danes čez mejo, čeprav so Slovenci. Nič ni čudnega, če pričakujejo v svoji sedanji razgreti fantaziji, da je razmejitvena komisija zato tu, da bo kar cele dele dežele rezala ter jih delila na levo in desno. Ko je vendar splošno znano, da se meje, ki so določene v senžermenski mirovni pogodbi, ki je že podpisana, ratificirana in izmenjana, ne morejo več spremeniti ter da je naloga te komisije le ugotoviti natančno mejo. To se pravi tako, kakor recimo med posestjo dveh posestnikov.

Toda vse to so čisto naravni pojavi, ki

vreden je res slovenski narod tega priznanja, ker pokazal je, da je dovolj zmožen in da ima dovolj kreposti v sebi, ker se je ubranil tuji sili do današnjega dneva. Vsemu temu podlaga je pravica jezika in njegov krepki razvitik — tisočletna sila ni nas ponemčila, ostali smo Slovenci. Če Nemci nam, ki dosedaj nismo imeli enakih pravic, zavidajo ravnopravnost ali reko, da glede ravnopravnosti smo jim v napotje, so oni reč slabo razumeli in se le motijo. V tem, ko smo mi bili brez pravic, so nas pustili oni zadaj, glede samostalnega razvitka in to jim je pripomoglo, da jim ni treba boriti se za narodnost. Če je tudi nemščina omiko in oliko razširjala, se ta udomačila ni, ostala je monopol male peščice...

Iz „oklica rojakom“ objavljenem v „Novicah“ 1862: „Sramota obhaja še mnogo naših rojakov, ki tavajo v tmini napačne, tuje izobraženosti brez svetila lastnega razuma, če jih kdo imenuje po imenu njih izvirnega naroda. Sramota jim bodi pred svetom! Narodna zavest in narodni jezik nam morata biti tedaj v prvi skrbi. Kdor zaničuje narodni jezik, sebičnež je, ker prezira namen naroda in svoj lastni dobiček stavi višje od njega. Kdor pravi, da naš jezik ne velja in ne more veljati v občnem življenju, ne razume edinega sredstva in poti, s katero in po kateri edino more se izobraževati narod. Saj, kateri narod izgubi svoj jezik, izgubi svoj značaj, svojo samostojnost, svoje bistvo, postane suženj drugemu — in izgine. Mi pa nočemo izginiti, mi moramo šele začeti prav živeti! Ljubimo svoj narod, svojo domovino, spoštujemo tudi vse druge narode!“

Človek bi najraje citiral naprej in do konca

se ne dajo zatreti nenadoma, zatrl pa jih bo čas sam. Nova generacija ki bo v nekaj letih prepojila življenje naših zemelj ne bo poznala več stare avstrijske državne misli, rojena in vzgojena v svoji narodni državi Jugoslaviji bo ljubila samo to državo, bo poznala samo eno državno misel to je jugoslovensko, ki ji bo istovetna z narodno. In komaj tako se bo izbrisal sled nekdanjega nemškega pritiska na naše ozemlje.

Dnevne vesti.

Našim naročnikom, čitateljem in vsej naši javnosti. Kakor je razvidno iz oznake na prvi strani, izide prihodnji četrtek prva številka našega novega dnevnika »Tabor«. Dosedanji naročniki »Mariborskega delavca«, ki prestane v torek 24. t. m. izhajati bodo dobivali mesto njega nadalje »Tabor«. »Tabor« bo izhajal v večji obliki ter bo tudi vsebinsko raznoličnejši in obširnejši. Sotrudništvo je obljubilo tudi več odličnejših gospodov, obračamo pa se tem potom tudi na vse one, ki čutijo tu ali tam potrebo povedati tudi širši javnosti kaj koristnega in potrebnega, da nam obljubijo sotrudništvo. Ker bo »Tabor« edini dnevnik za polovico naše Slovenije ter se bo čital tudi drugod, bo imel tudi mnogo večji upliv nego dosedanji »Marib. delavec«. Obenem prosimo naše naročnike širom naše domovine naj nam pošiljajo poročila o vseh važnejših dogodkih v njihovem kraju. Stroški za dopisovanje se jim povrnejo. S tem bodo koristili sebi, svojemu kraju, listu in naši narodni stvari sploh. »Tabor« bo prinašal v podlistku, ki bo začel izhajati že tekom prvega meseca, zanimiv izviren roman, na katerega opozarjamo posebno naše ženstvo. Pojdite torej na delo ter pridobivajte naročnikov in sotrudnikov.

K razglasu štajerske deželne vlade o prostem izražanju želj pred razmejitveno komisijo, se nam zdi potrebno, da poleg že objavljenih proglašov komisije same ter po-

vse te globoke narodne zavesti prožete nauke tega v tistih časih za svoj narod tako gorečega rodoljuba.

Naj h koncu še omenim dve veliki Tomanovi zaslugi za prubojo in napredek slovenskega naroda: Dr. Toman je prvobuditelj za ustanovo „ljudskih knjižnic“ in je glavni ustanovitelj „Matiče Slovenske“, glede katere je ravno naš Maribor že pred 50. leti odločil ustanovitev tega največjega našega kulturnega društva. Ko je dne 8. marca 1863 ljubljanska Čitalnica slavila tisočletnico Ciril-Metoda, je stopil dr. Toman na oder in povedal, da mu je pisalo blizu 40 mariborskih Slovencev, ki se oglašajo „Matici“ za ustanovnike, obetajoč vsak po 50 gold. darila. Že na smrtni postelji je „Matici“ poslal diplomo umetnika Köke-a z zadnjim pozdravom. Dr. Tomanu se imamo tudi največ zahvaliti za zgradbo gorenske železnice ter proge Št. Peter—Reka.

Dr. Toman je bil častni meščan v Ljubljani, častni tržan v Kropi, častni ud Čitalnice Celje, častni občan v Zadovcih, Ježkovičah, v Blažovcih na Moravskem, v Šarkah in Radoslavah, častni meščanski pravnik v Dobruški itd.

V avgustu 1861 je dr. Toman posetil tudi mariborsko čitalnico in zložil znano pesmico Mar i bor.

Po smrti matere se je preselil v Ljubljano in se je 25. novembra 1863 drugič poročil z g. Lojzo Altmanovo. — Maja 1870 je zadnjič nastopil v drž. zboru. Na Dunaju je postal žrtev pljučnice. Preselil se je v Rodaun, kjer je slovenskemu narodu veliko prerano ugrabila neizprosna smrt enega največjih naših tedanjih mož. Slava! Časten mu spomin!

jasnila Ljubljanskega dopisnega urada damo v splošno pojasnilo posebno našemu obmejnemu občinstvu tudi še tole: Po določbi senžermenske mirovne pogodbe je meja v glavnem že določena, naloga razmejitvene komisije pa je, da to mejo določi v podrobnostih. Sedanja meja gre čisto tako, da deli posestvo enega in istega posestnika na dva dela, katerega en del se nahaja sedaj v Avstriji drugi pa v naši državi. Vzemimo n. pr. slučaj, da se nahaja po sedanji meji večina posestva v Jugoslaviji, hiša v kateri posestnik stanuje pa v Avstriji, ne daleč od meje. V tem slučaju ima dotični posestnik pravo, da izjavi svojo željo, ali hoče, da se mu posestvo na naši strani prideli pod oblast Avstrije, ali pa hoče, da se tudi hiša prideli v oblast naše države. Razmejitvena komisija ima v tem slučaju pravico tej prošnji ugoditi. Če pa leži med enim in drugim večja razdalja, kak večji potok ali reka, se navadno tudi na take želje ne bo moglo ozirati. Absolutno pa se na to ne bo moglo ozirati na črti Špilje—Radgona, kjer ostane Mura državna meja, ne glede na to, da ima tudi kdo na tej ali oni strani razdeljeno posest.

Neverjetno — toda resnično. Razmejitvena komisija rabi za svoje delo več avtomobilov, ker je naravno, da peš ne more hoditi iz Maribora na mejo. V to svrhu se je obrnila na vojno ministrstvo v Beograd, tam pa so rekli, naj se obrne na deželno vlado v Ljubljani, ki ima toliko avtomobilov, da se razni klerikalni gg. poverjeniki kar na izprehod vozijo z njimi katera je odgovorila, da avtomobilov nima. Tako je naša razmejitvena komisija sedaj brez avtomobilov ter sploh ne more pričeti z delom. Za večerajšnje prvo vožnjo je bila primorana najeti privatni avtomobil ter plačati zanj za en sam dan 4000 K. Če se bo to ponavljalo tako dalje in če bo komisija rabila za svoje delo samo en mesec ter samo en avtomobil ter se ga bo v tem mesecu poslužila le 20 krat, potem bo to stalo 80.000 K. Ker pa bo komisija poslovala mnogo več časa ter bo rabilo mnogo več avtomobilov, si lahko mislimo, koliko državnega premoženja se bo samo za izposojevanje avtomobilov vrglo proč. Ne glede na to, da bo s tem vse poslovanje te komisije grozno otežkočeno. Čudno je to, toda verjetno, ker pri nas je sedaj že vse mogoče.

Razmejitvena komisija je zborovala v sredo popoldan, do meritornega dela pa vendarle še ni dospela. Včeraj so šli izvedenci prvič na mejo, da si na licu mesta ogledajo razmere.

V album našim gostilničarjem in kavarnarjem. Iz krogov planincev, ki so v nedeljo posetili Obir, smo prejeli: Da se naši gostilničarji in kavarnarji osebno prepričajo, da jim naše občinstvo z očitki glede cen ne dela krivice, jim priporočamo, naj ob priliki tudi oni posetijo sredi korotanske Švice stoječi Obir. Ta velikan je blizu desetkrat višji kakor je Maribor, je nad 20 km oddaljen od glavne prometne proge in vse kar premore planinska kočna na dobrotah za lačni želodec in žejno grlo, se mora po več ur dolgi strmini od zdolaj navzgor prenašati. In kočna ne more biti celo leto prometu tujecev odprta, zaslužek je omejen le na par mesecev. In vendar kakšne res krščanske cene! Čaj z rumom, kakor ga ne zmorejo najbolj „nobel“ mariborske kavarne, stane 5 K, res bela kava, kakor je v Mariboru že dolgo ne poznamo, stane 4 K, steklenica dobrega vina 15 K. Približno iste cene dobimo tudi v še višje stoječih planinskih kočah. Pa tudi v nižavah, na pr. v Železni Kapli, kjer je zdaj mnogo letoviških gostov in kjer so nabavne razmere dražje in težje kot v Mariboru, so cene in — kar je še bolj važno, tudi kvaliteta jedil in pijač, ugodnejše kakor pri nas. Pa tudi v Celovcu, kjer se bore še s hujšimi težkočami, so cene — v jugoslovenski valuti — nižje kot v Mariboru, pač pa dražje v razmerju avstrijske valute. Za naših 16 K se dobi imenitno kosilo v prvovrstnem hotelu, dobra črna kava za naših 80 vin. Kratkotermalno, povsod se skuša gostilniška in kavarniška

obrt po možnosti prilagoditi ugodnejšim nabavnim razmeram, samo pri nas se gospodje sestajajo le tedaj, kadar hočejo zopet — podražiti.

„Orel“ — tepel svojega očeta. (Dopis). Dne 13. avgusta t. l. je pri Sv. Benediktu v Slov. gor. Orel Jožef Krmek s pomočjo svojega brata Frica vrgel svojega očeta, ki je znan kot mož-poštenjak, na tla ter ga pretepal. Delavci so komaj rešili reveža, ki se je bridko jokal nad surovostjo svojega sina. G. župnik Gomilšek, lepo vzgojuate svoje Orle!

Popravek k dr. Tomanovem podlistku. V prvem odstavku se ima glasiti: „naš znani, od svojih tovarišev-učiteljev pozabljeni jubilar g. Fran Podobnik“ (ne Praprotnik.) V „G. Podobnik i. t. d. opozorivši me na Andreja Prapotnika življenjepisa o dr. Tomanu“.

Izredni gosti. Danes dopoldne je bil trg Kralja Petra nenavadno živahen. Dospela je karavana izrednih gostov, pristnih hrvaških cigánov iz plemenitih rodov Goman in Bogdan iz Strahominca, okr. Čakovec. Črno-žoltaška gospoda se peča z izdelovanjem, popravo in prodajo kotlov in namerava nekaj časa s svojo navzočnostjo osrečiti Maribor in okolico.

Trgovce, obrtnike in druge podjetnike opozarjamo, da bo začel izhajati »Tabor« v več tisoč izvodih ter se bo razposlal širom naše domovine; radi tega se jim nudi tu najlepša prilika za uspešno inseriranje. Inserati v »Taboru« bodo naicenejši.

Posestniki avtomobilov, ki bi jih bili pripravljeni za časa sokolskega zleta ponuditi v zletno službo se naprošajo, da se zglase v soboto, dne 21. avgusta ob 20. uri v Narodnem domu.

Koroško. Plebiscitna komisija v Celovcu je dovolila, da sme ljudstvo v obeh conah nositi narodne znake, kakršne pač hoče ter da vsled tega ne sme biti nihče kaznovan. Isto velja tudi za razvešanje zastav to pa le do 10. septembra. Po 10. septembru je prepovedano v obeh plebiscitnih conah izvešati kakršnekoli zastave razen zastave antantnih držav, ki vodijo plebiscit.

Potni list za Korošce. Da se olajša ljudem iz plebiscitnih con potovanje sem in tja se izdajo posameznikom identifikativne izkaznice, katere mora potrditi občina, okrajna politična oblast ter interalirana distriktna komisija.

Pozor veletrgovci! Veletrgovina v Inomostu išče zveze s solidno veletrgovino z deželnimi pridelki. Naslov se izve v pisarni trgovskega gremija v Mariboru.

Da se dožene identiteto. Dne 25. julija t. l. je bilo najdeno v Dravi, blizu Varaždina golo truplo utopljenca. Pokojnik je 163 cm visok, 16 do 18 let star, majnka mu nekaj zob, lase pa ima kratko ostrižene. Da se dožene identiteto se prosí pojasnila, če bi kdo vedel, da li je v tistih 14 dneh kdo v Dravi utonil.

Na cesti je onemogel. V sredo okrog pol 22. ure je onemogel ter se od slabosti zgrudil na tla v Vetrinjski ulici 78 let stari Josip Matela iz Sv. Benedikta. Policija je avizirala rešilnico postajo, ki ga je prepeljala v splošno bolnico.

Samomorilni poizkus ali nesreča. V četrtek ob pol 12. uri dopoldan je bila pozvana rešilna postaja telefonično v hišo Meljski hrib št. 22, kjer je našla 36. letnega posestnika Avgusta Rotmana z obstreljenimi prsi in levo nadlehtjo. Kako se je nesrečnež ranil ni bilo mogoče dognati. Sam trdi sicer, da se mu je zgodila nesreča; ko je hotel osnažiti puško, se je ta izprožila ter ranila. Z druge strani pa se trdi, da je po nekem domačem prepiru hotel izvršiti samomor ter si v ta namen nastavil puško proti prsim ter izprožil, ker pa mu je puška izpodrsnila se je le površno ranil. Ranjenca so obvezali ter ga prepeljali v splošno bolnico.

Rodbinska tragedija. Včeraj popoldne se je v Vetrinjski ulici št. 14 v pritličju od-

igrala pretresljiva rodbinska tragedija. Pri v tej hiši nastanjeni agenturi je bil zaposlen tudi bivši sodnijski poduradnik Anton Arhar, ki je živel že od aprila ločen od svoje žene Ivanke. Mož je vkljub ločitvi še do zadnjega časa stanoval v skupnem stanovanju v Frankopanski ulici 12, toda v večnem prepiru s svojo ženo. Pred kratkim pa jo je zapustil in se preselil v mesto. Žena je bila ves čas silno ljubosumna in si je prizadevala z dobrim in slabim si pridobiti moža zopet nazaj. Še v zadnjem času pred njegovim odhodom mu je stregla kakor služkinja, hoteč si s tem pridobiti vsaj njegovo naklonjenost. Ko to ni nič pomagalo, je pričela groziti, da konča vse, mater, otroka, njega in sebe. On jo je potolažil s tem, da ji je obljubil, da ji da poleg 2000 K mesečne vzdrževalnine še kolikor bo mogel in da naredi tem preprirom konec, je odšel iz hiše. Od tedaj dalje je postala žena še bolj razdražena in obupana. Pred 3 dnevi je poslal gospodar ljubimke njenega moža k nji obvestilo, da on ne bo trpel več puznega občevanja njenega moža z dotično damo v svoji hiši. To je ubogo ženo spravilo popolnoma ob razum. Zadnja dva dni ni vedela več kaj dela. Stranke v hiši so jo tolažile, naj se uda v usodo, toda vse zaman. Včeraj popoldne je prišla v pisarno k možu in ga zopet nagovarjala naj se povrne nazaj. Pokleknila je pred njim in zatrjevala, da mu vse odpusti, samo da pusti svoje dosedanje življenje. On jo je zavrnil, naj ga pusti pri miru, skrbeti hoče zanjo in za otroka, sicer pa naj gre domov in tam se bosta o njuni privatni zadevi nadalje razgovorilo. Odšla je domov, on pa tudi. Toda ko je on prišel na dom, je že ni več našel. Povrnil se je zopet v pisarno, kamor mu je kmalu sledila tudi žena. Ko se je šef tvrdke odstranil v drugo sobo, je obupana žena potegnila britev in jo zasadila v vrat možu, nato pa si je še sama sebi prerezala žile ob zapestnici leve roke. Šef tvrdke jima je dal takoj prvo pomoč, poklical je rešilni voz, ki je oba odpeljal v javno bolnico. — Kakor se nam danes poroča, je ranjeni mož brez večje nevarnosti, pač pa je opasneje stanje nesrečne žene. Z ozirom na njeno zgoraj omenjeno grožnjo, se je po mestu zvečer raznesla govorica, da je žena v svojem obupu umorila tudi mater in otroka. Ta govorica pa je popolnoma neosnovana. Mati nesrečne žene in otrok sta zdrava in se nahajata doma. Pripomniti je še, da je bil oče nesrečne na umu bolan. Nesreča je zašla v to sicer srečno rodbino ob času, ko je mož zapustil svoj pravi poklic in ga je lahki in bogati zaslužek dovedel na druga pota.

Skrivnostni umor na Lajtersbergu. Dodatno našemu včerajšnjemu poročilu je član našega uredništva sinoči na orožniški postaji Lajtersberg zvedel še sledeče zanimive poddatke: V torek so delavci v nasproti Freideku ležečem vinogradu zapazili nekoga ležati. Mislič, da je to Martin Klun, viničar lastnika vinograda, Janžekoviča, se niso dalje brigali. Ko pa so v sredo zjutraj človeka še vedno videli ležati na istem prostoru, ob enem pa tudi viničarja pri delu, jim je postalo to sumljivo. Opozorili so viničarja naj gre pogledat kdo tam leži. Našel je mrtveca ležati z glavo naslonjeno na rokah, levo roko okrvavelo, na glavi brez klobuka polno poškodb, eno tudi na čelu in eno jako široko zadej na vratu. Mrtvec je približno 40 let star, srednje postave, krepek, z dolgimi črnimi brkami, kostanjevih las. Oblečen v stare vojaške črne hlače, siv vojaški telovnik, zeleno obrobljeni suknjič. Ko se je o tem obvestila orožniška postaja v Lajtersbergu, je narednik Tovornik ugotovil še sledeče: »Od najdišča trupla 50 korakov vstran se nahaja gozd, skozi katerega hodijo tihotapci v in iz Nem. Avstrije. Kakih 30 korakov nižje ob grmovju proti vinogradu se je našel klobuk, katerega je umorjeni bržkone pri pobegu pred morilcem zgubil. Najbrže se je skušal rešiti v bližini pod vinogradom stoječo hišo obč. gerenta Janžekoviča; toda ali je na pobegu vsled težkih poškodb se zgrudil ali

ga je morilec dohitel in mu še na fleh ležečemu zadal oni strašni udarec zadaj na vratu. Klobuk je skoraj nov in označen z dvema italijanskima tvrdkama in sicer tovarne Grand Prise Turin 1911 G. B. Borsialino fa Lazzaro & Co in (tvrdka, kjer je bil kupljen) Giovanni Leonarth Corso 33 de Trieste. Poleg trupla se je našla palica in velik priprost žepni nož z odprto veliko klino s strjeno krvjo. S tem na konici okranim nožem je morilec obdeloval svojo žrtev. Dalje se je našlo: 1 žepni robec z monogramom P. A., 1 doza za cigarete, v njej 13 K, 3 ključke, 1 škarje, 1 škaflija vžgalic avstrijske tovarne, nekaj jabolk in vrvic za čevlje. Na nogah so manjkali čevlji. Umorjeni mora biti po vseh znakih soditi, delavec ali rokodelc. Po zdravniškem mnenju je morala smrt nastopiti že pred 8. dnevi. Tembolj čudno je, da ga viničar, ki je bil v tem kraju v pondeljek, ni videl, da je bila okrvavljena leva roka in zemlja pod obrazom in to kljub deževju zadnjih dni; tudi je bilo truplo še sveže. Kraj umora se imenuje pravzaprav »Pekel« in je že od nekdanj razupit kot kraj takih zločinov. Dozdaj obstoja edini sum, da je neznanec postal žrtev morilca tihotapca. Kraj umora se nahaja nad Pesniškim predorom nasproti kraju, kjer se je lani izvršil sličen umor, ki do danes še ni pojasnjen.

Sokolstvo.

Olepševanje hiš. Vsak Sokol in vsaka Sokolica naj okraši vsa okna svojega stanovanja in obesi v enem veliko zastavo. Ravnotako naj skrbi za to, da okrasijo vse slovenske stranke v dotičnih hišah svoja okna. Kdor si ne more dobiti zelenja in zastav, jih dobi od četrtka naprej v Narodnem domu.

Železniški promet o priliki 1. pokrajinskega zleta »Sokolskega Saveza S. H. S. v Mariboru«. Razven vseh rednih osebnih vlakov vozijo na glavnih progah za posetnike iz posameznih pokrajin posebni zletni vlaki, ki prihajajo v Maribor deloma v soboto 28. avgusta zvečer, deloma v nedeljo 29. avgusta zjutraj. Istotako bodo upeljeni za odhod članstva in občinstva posebni vlaki z odhodom v noči od 29. avgusta na 30. septembra. Vlaki bodo upeljeni tako, da bodo ustavljali samo na postajah istih pokrajin za katere so določeni. Raditega že sedaj opozarjamo članstvo in občinstvo, da se drže, kakor pri prihodu tako tudi pri odhodu, določenih vlakov, ker samo na ta način lahko zagotovimo reden in točen promet naših vlakov. Natančni vozni red bo pravočasno razglašen.

Opozarjamo brate in sestre, somišljenike in Sokolstvu naklonjeno občinstvo, ki se udeleži zleta v Mariboru, naj si takoj preskrbeti legitimacije za znižano vožnjo. Legitimacije se dobijo pri vseh sokolskih društvih za ceno 30 vin. Kedor nima prilike si preskrbeti legitimacije pri kakem sokolskem društvu naj se tozadevno obrne na zletno pisarno v Mariboru.

Za zletni zaklad so došla sledeča darila: Pivovarna Union Ljubljana 100 K, Paulin, Podbrežje 50, Fr. Heinrichar, Škofjaloka 300, Kmečka posojilnica in hranilnica St. Rupert 100, Milko Krapež 50, Štefan Mencinger 40, A. Šarabon 200, Dr. Demšar Andrej 100, Lekarna Trnkoczy 25, Jos. Zidar 50, tvrdka Bogdan Žilič in drug 200, dr. Mavricij Rus 50 K, M. Dolničar 50, vsi iz Ljubljane, Ant. Tonejc, Zidanmost 50, dr. Pavel Turner, Maribor 200, Šola v Podovi 50, Ivan Koražija, Maribor nabral 130, Jos. Maček, Ljubljana 50, Sokol v Sv. Ivan Zelina 100. Zletni odbor se vsem darovalcem najiskrenejše zahvaluje! Bratje in sestre, ki nabirajo prispevke, na že nabrane svote oddajo proti potrdilu v zletni pisarni in pridno nabirajo dalje. Priprave za zlet so v polnem teku, izdatki veliki in odbor rabi nujno denarna sredstva. Bratje in sestre bodite si svesti, da mora Sokolstvo samo preskrbeti sredstva za gmotni uspeh sokolskega zleta v Mariboru. Že tolikrat posvedo-

čena sokolska požrtvovalnost naj bo tudi to pot žlv vzgled sokolske zavednosti in ljubezni do sokolske stvari. Storite vsi in vsak posebej svojo dolžnost!

Kultura in umetnost.

„Ljubljanski Zvon“. Izšla je 7. številka ter prinaša sledečo vsebino: Anton Navačan: Po nevihti. — Janko Samec: Potepuška. — Ivo Sorli: Gospa Silvija. Povest. (Dalje). — Franjo Roš: Temna so pota. — J. K.: O virih Mencingerjevega Abadona. — Ivan Zorec: Ljubica. Kos potopisa. (Konec). — Miran Jarc: Dogodek v noči. — Josip Vidmar: Svetovni nazor Merežkovskega. — Stano Kosovel: Mrtvaške koračnica. — Ivan Albrecht: Tomijeve Tine mlada leta. (Dalje). — J. Glaser: Na gorskem pašniku. — Dr. Avgust Žigon: Korytkova pogodba z Blaznikom iz l. 1838. (Dalje). — Fl. Golar: Črn vihar. — Književna poročila: Milan Pugelj: Črni panter. (Dr. Iš.) Karol Širok: Jutro. V Trstu 1920. (Mir. Jarc) — Ivan Albrecht: Paberki iz Roža. (Dr. Iš.) — Dr. Leonid Pitamic: Pravo in revolucija. (Dr. France Goršič.) — Markič Mihael: Izpopolnjena in izenostavljena silogistika. Franc Veber. (Dalje.) — Goršič France: Prvo leto našega pravosodstva. (Metod Dolenc.) — Kronika: Regentov govor v Ljubljani. — Angleški glas o nas. — Nove knjige.

I. pokrajinski zlet Sokolskega Saveza SHS v Mariboru dne 29. avgusta 1920!

Zadnje vesti.

Ekspoze dr. Rennerja.

Dunaj, 20. avgusta. (Izvirno). V zunanem odseku je podal včeraj tajnik za zunanje stvari, dr. Renner napovedani ekspoze o avstrijski zunanji politiki. Med drugim je izjavil: Vlada je opustila misel o spremembi pogojev v St. Germainu ter priporoča isto tudi vsem podanikom. Vse delo avstrijske republike se mora osredotočiti v povzdigi gospodarstva. Dalje je prešel na odnose s sosednimi državami. S čehoslovaško republiko se je vršilo že več pogajanj, Brnska pogodba pa čaka še ratifikacije.

Avstrija stoji v dobrih odnosih z vsemi sosedi, razen z Madžarsko in sicer v glavnem radi nemških komitatov, ki jih ta noče izročiti Avstriji. Z Jugoslavijo je Avstrija v sporu samo radi Koroške, kjer se pa kmalu izvede plebiscit, kar bo odstranilo tudi to nesoglasje, in radi podrobne meje, ki se bo pa tudi te dni določila. Sicer pa bodo postali odnosi med obema državama kmalu lahko iskreni. V rusko-poljskem konfliktu ohrani Avstrija nevtralnost, kakor tudi Čehoslovaška in Jugoslavija.

Prva seja ministrskega sveta.

LDU Beograd, 19. avgusta. (Uradno.) Včeraj je bila prva seja ministrskega sveta, ki je trajala od 16. do pol 19. ure. V glavnem se je razpravljalo o situaciji, nastali vsled napada na naši meji. Razpravljalo se je tudi o drugih tekočih vprašanjih, ki so bila na dnevnem redu ali pa so došla kakor posledica sporazuma, na podlagi katerega je sestavljena nova vlada.

Albanski napad.

LDU Beograd, 19. avgusta. Močni organizirani oddelki ob demarkacijski črti severno od Debra. Pod pritiskom jakih sil so se naše sprednje čete umaknile na svojo glavno postojanko. Brezdvomno se bo ta z ničemer izzvani napad Arnavtov ustavil v najkrajšem času in se bo vzpostavila zopet stara demarkacijska črta. Vesti o padcu Debra in druga slična poročila, niso točna.

Poljska zmaga nad Rusi.

LDU Beograd, 19. avgusta. Iz Pariza se javlja: Po poslednjih poročilih iz Varšave se protinapad Poljakov razvija uspešno v odseku pred Varšavo in odseku severno Varšave. V tem odseku napredujejo poljske čete, prihajajoče iz Toruna proti vzhodu. Smatra se, da je zveza z Gdanskim zajamčena in da je dohod do pristanišča prost. Bitka, ki se nahaja v prvi fazi, se na vsej fronti razvija povoljno za Poljake. Upati je, da bodo mogli Poljaki zmagati slično, kakor so Francozi ob Marni.

Dunaj, 20. avgusta. Po poročilih tukajšnjih listov se je Poljakom posrečilo prodreti na celi črti, tudi pred Varšavo. Ruske čete se umikajo. Samozavest poljske vojske raste od ure do ure.

Dunaj, 20. avgusta. V tukajšnjih krogih se sodi, da bo poljski uspeh samo začasen ter da je rusko umikanje le preračunjena taktika.

Poljsko-ruska pogajanja.

Minsk, 19. avgusta. (Brezžično). Pogajanja za premirje in mir med Poljsko in Rusijo so se danes pričala. Pogajanja bodo javna. Upa se, da se bo sporazum v kratkem dosegel.

Za izvoz v Nemčijo in Čehoslovaško.

LDU Beograd, 19. avgusta. Finančni minister je odredil, da se v bodoče dovoli izvoz blaga v Nemčijo, ako se zajamči protivrednost izvoznega blaga v nemških markah, kakor tudi izvoz na Čehoslovaško, ako se zajamči protivrednost izvoznega blaga v čehoslovaških kronah.

Trgovski dogovori s Švico.

LDU Beograd, 19. avgusta. „Balkan“ javlja, da so te dni dospeli v Beograd delegatje švicarske vlade zaradi sklepa trgovskih dogovorov.

Naši športniki na Olimpijadi v Anverzi.

LDU Beograd, 19. avgusta. Šestorica beograjskih športnikov z Dragotinom Kostićem, predsednikom beograjskega nogometnega podsaveza, odpotuje v soboto, 22. t. m. v Anverzo.

Zlet na Kosovo.

LDU Beograd, 19. avgusta. Načelnik umetniškega oddeljenja, Branislav Nušić, je pristopil organizaciji velikega zleta na Kosovo. Tega zleta se udeležijo učenci vseh osnovnih šol.

Vojaška obveznost za dijake obrtnih šol.

LDU Beograd, 19. avgusta. Vojni minister je odredil, da imajo pravico do skrajšane vojaške službe dijaki ljubljanske višje obrtne šole, absolvirani ali neabsolvirani, dalje dijaki splitske obrtne šole, sarajevske tehnične in zagrebške graditeljske šole.

Žigovanje vojnih posojil.

LDU Beograd, 19. avgusta. Finančni minister je odredil, da se prepove uvoz obveznih predvojnih in vojnih posojil bivše avstrijsko-ogrške monarhije na ozemlje naše kraljevine, pravtako pa tudi izvoz obveznih predvojnih posojil bivše avstrijsko-ogrške monarhije, dokler ne bo dovršeno žigovanje teh obveznic.

Žigovanje se prične 16. septembra in se bo vršilo pri delegacijah finančnega ministva v Zagrebu, Ljubljani, Sarajevu, Splitu, Novem Sadu in pri vseh davčnih uradih v Beogradu, pri generalnem ravnateljstvu državnih dolgov ter pri finančnih upravah v Srbiji in Črnigori.

Izdaja: Tiskovna zadruga Maribor.

Odgovorni urednik: Fr. Voglar.

Tiska »Mariborska tiskarna d. d.«

Mala oznanila.

Trgovski pomočnik

Železne stroke, več slovenskega, nemškega in hrvaškega jezika, želi premeniti službo. Nastop po dogovoru. Cenj. ponudbe prosim pod »Trg. pomočnik« na upravo lista. 345 3—1

Namješčenje!

Traži se jedan pouzdan polir za vodstvo gradnje jedne radionice i jedan crtač, koji treba pismeni dokaz, da je u kojoj tehničkoj pisarni radio, ili svjedočbu četvrtog razreda srednje škole. Cijenj. ponudbe na: Tvornica glinene robe i crijepa u Bedekovčini. 349 2—1

Mebiovano mesečno

sobo išče stalno namješčen gospod za takoj ali pa vsaj s 1. septembrom, če mogoče bolj v sredini mesta. Ponudbe pod »Soba« na upravo tega lista.

Viničar!

Sprejme se za takoj ali za pozneje en viničar z najmanj tremi delavskimi močmi pod zelo ugodnimi pogoji, ker se nahaja pri vinogradu precej njih in travnikov. Posedstvo leži blizu mesta v zelo prijaznem kraju ter blizu farne cerkve. Reflektantje se naj obrnejo na tvrdko Dušan Kovačič, urar v Ormožu. 347 2—1

3 veliki sodi iz hrastovega,

kalanega, zelo močnega lesa, stari pet let, v katerih je bilo od letnika 1917 do danes vino, so po 3 K liter na prodaj. Sodi merijo: 1 sod 2700 litrov, 2 pa po 1900 litrov. Dobijo se pri g. Stanko Grivec, Ormož ob Dravi. 346 2—1

Čisto nove bele hlače

in par čevljev št. 44 se proda. Vpraša se: Vrazova ul. 6, pritl., levo.

Uredništvo „TABORA“ sprejme

mlajšega gospoda s srednješolsko, ali vsaj podobno izobrazbo, ki bi imel veselje do novinarstva kot

pomožnega sourednika.

Dobri stilisti in stenografi imajo prednost. Plača po dogovoru.

Otvoritev mesnice!

Naznanjam slavnemu občinstvu, da sem otvoril na Koroški cesti št. 53

novo mesnico.

Prizadeval si bom cenj. odjemalce najboljše postreči.

Za obilen obisk se priporoča

Anton Hochnetz

mesar.